

a hlavní zásady, že totiž trestní úřad důchodkový dle přísných pravidel průvodních má rozhodovati, úchylku ve dvou směrech:

a) vyšetřující neb nalézající úřad může zpravidla sám pravost rukopisu zkoumati a jen je-li toho třeba, dvěma znalci důkaz srovnáním s uznaným rukopisem provésti;

b) průvodnost tohoto srovnání rukopisů posoudí však v každém případě nalézající úřad volně (§ 694 tr. z. důch.).

Rušení držby.

A. Právo hmotné.

I. Rušení držby jest každé porušení pokojného stavu držebního, ať se stalo pouhým vsaháním či úplným (odnětím) zbavením držby. V případě prvním jest tu rušení držby v užším slova smyslu (§ 339 o. o. z.), ve druhém zbavení držby (§ 346 o. o. z.). § 339 definuje rušení držby jako svémocné vsahání v držbu, aniž by blíže označoval pojem svémoci a vsahání neb alespoň právní rozsah jejich. Jest tudíž nutno z obyčejného významu těchto slov a tendence zákona, při čemž má zvláštní důležitost § 19 o. o. z., právní hranice obou těchto pojmů vymeziti, a to jest ta příčina, proč theorie i praxis v nedostatku pevné právní zásady více méně v mezích pouhého vykládání kolísají. Tak tomu jest již při první veledůležité otázce: Co jest vsahání v držbu, t. j. jaké povahy útok musí býti, aby zakládal rušení držby? Otázka tato řeší se se stanoviska pozitivního a negativního, poněvadž jen tak lze nalézt podmínky vsahání v držbu a jeho podstatu ve smyslu práva. Dle slovního znění může toliko jednání t. j. pozitivní čin zakládati vsahání v držbu a to jednání, jež s sebou přináší porušení držby, tedy jednání tímto následkem kvalifikované. To však není pravá definice, nýbrž toliko pouhé opsání; neboť ani tato věta není úplně jasná. Neurčitý jest tu pojem »porušení«; zvláště jest pochybno, sluší-li tím rozuměti dle obyčejného smyslu zkrácení se škodou spojené či pouhé dotknutí se t. j. porušení práva. Praxe (tak roz. nejv. s. sb. »Gl. U.« č. 608, 1905, 4057) zdá se zaujímati stanovisko prvéjší, totiž že rušení držby předpokládá skutečnou nebo možnou újmu; naproti tomu v theorii převládá náhled opačný. Zásadu tuto zastává i Randa (Besitz § 76) a to právem. Jestliže nejnověji Pfersche (Besitz I. díl, str. 206) staví v popředí místo újmy interesse, jest to jen pouhá změna jména, ve věci jest to totéž. Správné rozřešení dlužno hledati v samém pojmu držby a v duchu zákona. Držba jest dle nepopřené pojmu svého skutkový poměr osoby držitelovy k věci a musí tudíž ochrana držby míti za účel trvání tohoto skutkového poměru. Logicky musí porušení, proti němuž ochrany jest se dovoláváno, tohoto skutkového poměru samého se dotýkati. Z toho, jakož i z okolností, že skutkový poměr, který lze označiti jako poměr moci nebo vlády, sám o sobě není nic materiálního, nýbrž něco ideálního, plynou tyto důsledky: předně rušení musí se dotýkati poměru skutkového t. j. musí míti v zápětí zkrácení; dále vzhledem k ideální povaze poměru není třeba věcného poškození ani již způsobeného ani budoucího; konečně není to objektivní, nýbrž vždy subjektivní omezení, jež nutno posuzovati nikoli z věci a jejího stavu, nýbrž z osoby držitelovy, vzhledem k jeho poměru mocenskému. To jest jedna stránka, se které dlužno otázku tu posuzovati; druhý moment spočívá v tendenci, v duchu zákona, dle něhož každá svépomoc jako útok jest zakázána, ať byl k ní dán podnět jakýkoli. S těchto dvou hledisek jest tedy zcela správně, jak také v praxi mlčky se uznává,

jestliže se praví: není to nedotknutelnost věci aniž interesse držitelovo, co se tu chrání, nýbrž jest to klid držebního stavu, a držbu ruší takový čin, který ruší tento klid stavu držebního. Z toho jest patrno, že držbu nelze objektivně, nýbrž vždy jen subjektivně posuzovati. Z tohoto stanoviska také nutno všechny otázky zodpověděti. Především naskytá se otázka: Jest pouhý zákaz předsevzetí aktů držebních vsazením v držbu? Zákaz sám o sobě vsazením v držbu býti nemůže, pokud nemá vlivu na pokojnou držbu, jak tomu bude z pravidla při držbě věci, leč že by zákaz se jevil ve skutku beze všeho dalšího úmyslu předsevzatém. Skutečný vliv má však pouhý zákaz v těch případech, kde opominutí zakázaného právního činu má za následek pro zakazujícího vznik práva t. zv. práva zakazovacího nebo osvobození od práva vlastnictví tížícího ztrátou držby takového práva. Dle toho dlužno pokládati pouhý zákaz za rušení držby tehda, když zákaz byl učiněn v úmyslu uložiti držiteli věci břemeno t. j. právo zapovídací nebo když byl učiněn se strany držitele věci proti držiteli práva. Příliš daleko tudíž zdá se jíti Randa (Besitz I. § 7 b)), jenž vůbec vážný zákaz předsevzetí úkonů držebních označuje jako rušení držby; s druhé strany nelze však též schvalovati rozhodnutí (sb. »Gl. U.« č. 3614, 6094, 8286, 9491), jež prohlašují, že zákaz předsevzetí aktů držebních naprosto rušením držby není. Jinak jest posuzovati vyhrožování, jež samo obsahuje již vsazení v pokojnou držbu a jež skutečnému ohrožení nebo násilí jest rovnati již vzhledem k tomu, že nikdo není povinen vyčkati výkonu skutečného násilí. Rovněž rozhodny jsou tyto zásady pro rozhodnutí otázky, zda pronajetí věci, jež nalézá se v držbě někoho jiného, jest pokládati za rušení držby. Praxis odpovídá k otázce této druhdy kladně (tak roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 3295, 9926, 11560), jindy zase záporně (tak roz. nejv. s. sb. »Gl. U.« č. 2257, 8243). Jest uvážiti, že nájem, jako smlouva konsensuální, sám o sobě nepůsobí ještě žádné změny v pokojné držbě, tedy také nemůže obsahovati žádného vsazení v držbu, leč že by k tomu přistoupila jiná okolnost jevící vliv na pokojnou držbu. Tak ku př. bylo by pokládati pronajetí za rušení držby tenkrát, byla-li smlouva nájemní do knih zapsána. Podobně jest rozřešiti i otázku, zda jest rušením držby tvrzení držby vlastní nebo upírání držby cizí. V tom jest zajisté obsaženo vychloubání, avšak již dle slova samého nevykonává se tím na držbu žádný vliv, a nelze tudíž než (a v tom úplně souhlasí theorie i praxis, čehož důkazem jsou rozh. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 8286, 9432, 9517) říci, že rušení držby tu není. Společno jest též všem rušebním činům, že jest lhostejno, je-li rušení pokojné držby bezprostředním či vzdálenějším jejich následkem.

Také jednání poslednějšího způsobu mají vliv na pokojnou držbu a nutno na ně pohlížeti jako na vsazení ve vůli se zakládající; to vede k rozeznávání bezprostředního a prostředního vsazení.

Negativní známky vsazení v držbu plynou samy sebou ze známek pozitivních. Tak nutno říci, že vzhledem k požadavku pozitivního jednání opominutí nezakládají rušení držby a to ani tehdy, když jest tu povinnost k jednání.

Další důsledností jest, že skutky, jež bez nebo i proti vůli rušitele přirozenou mocí nastávají, rovněž nemohou rušení držby zakládati. Věty tyto stojí ve vzájemné souvislosti tak, že jakmile tu jest opominutí nebo působení moci přirozené — tu však jen tehdy, bylo-li působení toto výhradně opominutím nějakým přivedeno — dlužno rozeznávati dva případy:

opomenutí resp. přivodění neb umožnění působení moci přírodní jest buď mimovolné nebo zúmyslné. V prvním případě jest tu čin naprosto nahodilý, v němž nelze rušení držby spatřovati; v případě druhém má vsazení moci přírodní způsobené původ svůj ve zúmyslném opomenutí, tedy ve vůli a ztrácí tudíž následkem tohoto zúmyslného opomenutí povahu náhody a s druhé strany má opomenutí důsledkem zamýšleného působení (sil přírodních) všechny známky jednání tvořící s tímto formálně čin jediný, který jen ze dvou podstatně různých součástí se skládá. V tom směru máme výjimku ze zásady svrhu jako pravidlo vyslovené, avšak výjimku jen zdánlivou, neboť v řečeném případě opomenutí má ve dvojnásobném směru známky pozitivního skutku: jednak proto, že opominutí obyčejně předchází čin pozitivní, jednak proto, že — jak již řečeno — nahodilá událost se zúmyslným opomenutím tvoří celek, který vsazení v držbu má v zápětí. Jak uvedeno, jen úmyslné opomenutí t. j. směřující k způsobení vsazení lze pozitivnímu činu klásti na roveň a jako vsazení posuzovati. Pochybnost jest, zda s úmyslným opomenutím nemá býti na roveň kladeno takové, kde vsazení způsobené přistoupením nahodilé události užitím vhodných prostředků mohlo býti odvráceno. To platí, jak z příkladu jasněji vysvitne, o t. zv. prostředech immittere. Jestliže při provozování zvláštních, neobvyklých závodů živnostenských ku př. kouř, prach a pod. se způsobuje a tím držba sousedova se ruší, jest případ ten posuzovati následovně: immissione jest sice bezprostředním následkem nahodilé události (tíže, větru a pod.), avšak způsobena opomenutím a to opomenutím, jež spočívá v neuzítí takových opatření, jimiž immissi lze odvrátiti. Nelze tudíž tvrditi, že by tu byla immissione následkem nahodilé události, nýbrž spíše že jest resultatem takového způsobu jednání, jehož prvním základem jest opomenutí. Jako nahodilý nelze tento kombinovaný způsob jednání pozorovati, pokud jest v moci dotyčné osoby následky tyto odvrátiti a z tohoto důvodu apočívá charakteristická známka v možnosti odvrácení immissione: je-li to možno, není vsazení nahodilým, nýbrž předvídaným a tudíž držbu rušícím; není-li to možno, jest vsazení nahodilým. Není to žádná fikce, klade-li se tu opomenutí na roveň činu pozitivnímu, nýbrž naopak dlužno je za takový prohlásiti, poněvadž opomenutí se zakládá na předcházejícím jednání totiž na zařízení a provozování závodu. Otázku možnosti odvrácení nelze ovšem rozhodovati toliko dle abstraktních vědomostí technických, nýbrž hledíc k těmto dle poměru výše nutného nákladu k velikosti závodu; neboť nelze od nikoho žádati, aby užíval k odvrácení immissi prostředků, jež by nutně měly v zápětí hospodářskou zkázu závodu. Panující náhled praxe jest zcela jiný zakládající se v celku na zásadě § 1305 o. o. z.

Avšak toto odůvodnění, jež poskytuje výkonu práv sousedských takového rozšíření, že nejen hraničí s bezohledností, nýbrž přímo bezmeznou bezohlednost vůči stávajícím právům sousedovým má za následek, nelze nikterak schvalovati, poněvadž výkon práva nesmí právních mezí překročovati, nýbrž naopak toliko uvnitř právních mezí pohybovati se může. Právními mezemi jest však rozuměti netoliko omezení práva objektivního, nýbrž i omezení z práva subjektivního plynoucí t. j. nejsou to ani tak omezení připuštěná objektivním právem jako spíše rozsah práva subjektivního. Aspoň by tomu tak býti mělo, jelikož jest přece příkazem ethiky, jež zajisté i v právu jakýsi význam má, rozsah práva vzhledem k jinému právu, s nímž jest ve stálém přirozeném spojení, jen v té míře připustiti

jako oprávněný, pokud neruší tohoto práva jiného. Tak jest tu rušení držby ku př. v tom případě, když následkem trhání skal padají kameny na dům sousedův, jakož i — jinak Randa — i v případě uvedeném roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 5646, když prosakuje do domovní zdi jistého A. hnojnice vnikající z chléva souseda B. Právě v těchto případech bije charakteristická známka rušení do očí, a pokládají-li se tyto případy za rušení držby, není tu žádného rozumného důvodu, proč by neměla býti pokládána za rušení držby vsazení t. zv. prostředecnou immissi způsobená při výkonu sousedských práv za splnění řečených podmínek. Neboť i ten, kdo na svém pozemku trhá skály, užívá svého práva; a přece se spatřuje v immissi tím způsobené vsazení v držbu! Proč by neměla myšlenka v tom se jevící přivedena býti k platnosti všeobecné? Zcela správně jest tudíž roz. sb. »Gl. U.« č. 5898, jež skopání pole přímo na hranici role výše ležícího vykonané tím způsobem, že toto své přirozené opory pozbylo a částečně se sřítlo, prohlásilo za rušení držby. V tom ohledu má moment úmyslnosti význam; jinak však se k rušení držby úmysl nežádá t. j. vsazení v držbu zůstává rušením držby i když se stalo bez úmyslu držbu rušiti. Rovněž tvoří tento druhou podstatnou část rušení držby. Lhostejno jest tedy, zda čin byl předsevzat za účelem provedení nějakého práva: i takový čin zůstává svémocným. Nejsou tudíž svémocnými činy následující:

1. Činy předsevzaté se svolením držitelovým. Samozřejmě jest, že souhlas může býti projeven nejen výslovně, nýbrž i mlčky, jak roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 2258 uznává. Následkem toho není ku př. sbírání dříví, trhání lesních jahod, sbírání hub z pravidla rušením držby, avšak jen potud, pokud lze svolení předpokládati. Není li tu tohoto svolení, jest tu rušení držby, byť i nebyla způsobena žádná škoda nebo žádného interesse — které dle Pfersche »Besitz I.« se chrání — nebylo se dotknuto.

2. Činy předsevzaté k výkonu nařízení buď soudního nebo administrativního — tak roz. nejv. s. sb. »Gl. U.« č. 2722, 4008, 7014, 9420 — ačkoli ten, kdo k nařízení tamu dal podnět, leč že by jím vsahalo se v držbu jeho, může jak od exekuta, tak i od osoby třetí pro rušení držby býti žalován, při čemž právo třetí osoby k ochraně držby plyne z dv. dek. ze dne 29. května 1845 č. 889 sb. z. s. Tak roz. sb. »Gl. U.« č. 6002, 6557, 7776, 10.006, 9821, 8288, 9846, 8663 a rep. nál. 24 se nežádá úmysl vsahati v cizí držbu. Skutečnost vsazení stačí: ani nedostatek úmyslu ani nevědomost nechrání rušitele, tato již proto nikoli, že jest povinností každého znáti hranice své právní sféry. Nutna jest toliko vůle čin t. j. vsazení předsevzítí, poněvadž jen takové jednání ve vůli se zakládá.

Jinak řeší tuto otázku praxis. Tak podle roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 925, 2251, 8334 nemůže býti pro rušení držby žalován ten, kdo jednal bezelstně (bona fide); rovněž dle roz. sb. »Gl. U.« č. 4057, kdo v případě nouze vsáhl v cizí držbu. V roz. sb. »Gl. U.« č. 985, 2542, 4331, 9811 se vyslovuje, že bez úmyslu zkrátiti cizí držbu není tu rušení držby; v roz. sb. »Gl. U.« č. 4375, 7776, 8072, 9426, 9791 pak, že bez úmyslu rušiti držbu tu není rušení držby. Hledíc k uvedené zásadě jest stejným způsobem rozhodnouti otázku již vytknutou, zda k rušení držby jest třeba popírání cizí a tvrzení vlastní držby. Jak případy »Gl. U.« 985, 2542 ukazují, odchyluje se praxis i tu často od theorie.

Svémoc, čímž dlužno rozuměti dle § 19 o. o. z. každý čin samostatně provedený s pominutím úřadu.

3. Činy předsevzaté na základě zákona, tedy v případech, kde zákon právo svépomoci poskytuje. Jsou to tyto případy: Pronásledování vlastního roje včel a jiných krotkých neb ochočených zvířat na cizí pozemek ve smyslu § 384 o. o. z.; vytrhání cizích kořenů z vlastní půdy a uřezání větví přečnívajících do vlastního prostoru vzduchového ve smyslu § 422 o. o. z.; zajetí cizího dobytka na vlastním pozemku dle § 1321 o. o. z.; vzetí v držbu vyvlastněného pozemku se strany železničního podniku po zaplacení nebo složení odhadní sumy dle § 35 zák. ze dne 18. února 1878 č. 30 ř. z.; přistání a upevnění lodí nebo vorů na místě úředně ustanoveném, jakož i ohledání břehu za účelem dozoru vodní policie; mimo to přistání lodí a vytažení těchto na břeh v nutných případech dle §§ 8, 9 zák. ze dne 30. května 1869 č. 63 ř. z.; použití soukromých vod a v nebezpečí požáru v případě naléhavé nouze o vodu dle § 34 zák. ze dne 28. srpna 1870 č. 71 z. z., jakož i vůbec všechny případy nutné obrany, k nimž dlužno počítati i nutnou obranu rušené držby dle § 344 o. o. z. Z tohoto důvodu pozbývá povahy svémoci i zamezení odstranění t. zv. *invecta et illata* v okamžiku přivedení k platnosti zákonného zástavního práva.

4. Činy vykonané následkem povinnosti držitele tížící — tak roz. »Gl. U.« 9247 — poněvadž čin se předsebere na základě stávajícího práva t. j. dle vůle protivníkovy smlouvou předem vázané.

II. Odnětí držby pozůstává ve vyrvání skutkové moci nad věcí a toto opět pozůstává při movitých věcech v přivlastnění t. j. uchwácení moci, při nemovitých věcech v odnětí možnosti nad věcí skutečně vládnouti. Jen při movitých věcech jest tedy odnětí držby patrné; pokud vsažení v držbu věcí nemovitých jest úplným zbavením držby, jest otázka skutková, která ostatně ani formálního významu nemá, poněvadž žaloby pro rušení a zbavení držby formálně od sebe se neliší, nýbrž naopak řídí se stejnými pravidly. Rozdíl mezi nimi jest toliko vedlejší, neboť v témže činu může býti obsaženo i rušení i zbavení držby, jak tomu bude z pravidla u nemovitostí, vsahá-li se v držbu movitého jejich příslušenství. Tak ku př. jest vysekání trávy na louce odnětím držby ohledně posekané trávy, rušení ohledně louky a totéž platí o zkácení a odstranění stromu. Dle vůle držitelovy pak jest jedno nebo druhé nebo obojí zároveň základem držební žaloby. Totéž, co o rušení, platí tedy i o odnětí držby: i tu podmínkou rušení jest svémoc. Svémoc dostačí, ano ani se nemusí projevit násilím, takže i odnětí tajné nebo bez vědomí držitele jako svémocné vsažení držbu ruší. Tomu rovná se i prekaristické odnětí držby, ačkoli tu detence věci přešla na osobu třetí se souhlasem držitelovým. Jinak však, nabude-li někdo držby s vůlí držitelovou a potom zdráhá se věc vrátiti, jako kommodatář nebo pachtýř: v tomto případě tu není svémocného odnětí držby — tak roz. sb. »Gl. U.« 4199 — ačkoli dlužno uznati, že odnětí držby tu jest. Tak tomu jest i v těch případech, kde někdo nabude držby tradicí, byť i tato byla neplatna nebo zrušitelná (tak roz. »Gl. U.« 2204, 2258, 2163). Rovněž jest lhůstojno, byla-li držba odňata bezelstně (*bona fide*) nebo následkem nějakého práva k věci. Pro ten případ, když se odpírá vrácení věci v držbu vzaté se souhlasem předešlého držitele, jest uvéstí následující: Dlužno rozeznávati, zda skutečně držby bylo nabyto či nic. V případě kommodatu nebo propachtování neztrácí vlastník držbu ode-

vzdáním věci, což má za následek, že po dobu smlouveného užívání věci držba zůstává na straně vlastníkovi; ztráta držby nastane teprve v okamžiku odepřeného vrácení a jest potud svémocná, pokud vlastník nesouhlasí s podržením věci. Právní názor, že tu není svémocného odnětí držby, nezdá se tudíž odpovídati skutečnosti, ačkoli nutno přiznati, že ve většině takových případů possessorní ochrana vlastníka se musí odepřítí. Důvod toho však spočívá v tom, že právní otázka, zda a pokud smluvní poměr právem trvá, jest sporna. Není-li tomu tak, není tu žádného důvodu, proč by držitel proti svémocnému odnětí držby neměl býti chráněn. Všeobecně platí zásada, že rušení držby dopouští se nejen pachatel, nýbrž i ten, kdo rušení přikázal, a tato věta se potud rozšiřuje, že i dodatečné schválení aktu rušebního dostačí (tak roz. nej. s. sb. »Gl. U.« č. 2190, 6474, 6603, 7631, 7P49, 10303); ano ani příkaz se nežadá, stačí i interesse dotyčné osoby (tak v roz. nejv. s. sb. »Gl. U.« 9062, 11.444, 6586). Výjimka z této zásady platí toliko vzhledem k úřadům, kteříž i když žadatel se dopustil rušení držby, nikterak zodpovědni nejsou.

B. Řízení ve věcech rušené držby.

I. Část všeobecná.

Řízení ve věcech rušené držby upravuje nyní nový civilní řád soudní v §§ 454—430. Předpisy těmito bylo zrušeno cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12 ř. z. předmět tento upravující (čl. I. uv. z. k s. ř.), ač podotknouti dlužno, že předpisy tohoto cís. nař. podstatně přijaty byly do nového řádu civilního. Řízení ve věcech rušené držby je řízením urychleným, v němž se rozebírá jedině otázka posledního faktického držení a nastalého rušení. Vyloučeno je však řízení toto v záležitostech, o nichž soudům vůbec rozhodovati nesluší (na př. ve věcech vodních, policejních a správních opatřeních).

II. Řízení.

Byl-li někdo z držení svého vypuzen (dejekce) neb v držení svém rušen (turbace § 339 o. z. o.), může žádati za opětné uvedení v držení aneb za ochranu držby. Jde-li o držení věci (movité neb nemovité) neb o držení práva, je nerozhodno.

1. Příslušnost a lhůta. Žalobu takovou podati sluší ve 30 dnech, co žalobce vědomosti nabyt o dejekci neb turbaci. Věcně příslušným je soud okresní (§ 49 č. 4 j. n.), místně příslušným je, pokud jde o nemovitosti, soud, v jehož obvodu nemovitost leží (§ 81 j. n.), jde-li o movitosti lze žalobu podati též u soudu, v jehož obvodu rušení se stalo (§ 92 j. n. forum electivum). Totéž platí, jde-li o spory pro rušení držby vodních práv (§ 82 j. n.). Žaloby takové budtež zevně co žaloby pro rušenou držbu označeny (§ 454 c. ř. s.).

2. Způsob projednávání. Řízení je rychlé a stručné (possessorium summarissimum). Při kladení roků a lhůt budiž zvláště k naléhavosti vyřízení přihlíženo (§ 455 c. ř. s.). Jednání obmezí se na vylíčení a důkaz posledního stavu držby a nastalého rušení, všecky rozpravy o právu k držbě, o titulu, poctivosti a nepoctivosti držby, jakož i o případných nárocích náhradních jsou naprosto vyloučeny (§ 457 c. ř. s.). Ovšem domáhání se práva vlastnického k věci a nároků s tím souvislých, pozdější žalobou petitorní (possessorium ordinarium) se připouští (§ 459 c. ř. s.).

3. Průvod y. Vzhledem k tomu, že mysle stran jsou obyčejně ukvapeny a že by strany začasté v tomto rozčilení mysle daly se svěsti k činům

nepředloženým, najmě ke křivé přísaze, vylučuje z opatrnosti zákon v řízení possessorním důkaz přísežným slyšením stran (§ 457, 371 nn. c. ř. s.).

4. Vyřízení sporu. Spor držební vyřídí se po skončeném jednání t. zv. konečným usnesením (Endbeschluss), jež vylíčíví stručně děj, stanoví prozatimní pravidlo (normu pro skutkový stav držby aneb vysloví provisorně dle zákona (§§ 340—343 o. z. o.) zákaz neb zjištění (viz odst. III.). Lhůtu ke splnění závazku odsouzenému uloženého určí soud dle okolností jednotlivého případu (§ 459 c. ř. s.).

3. Prostředky opravné. Z toho, že spor vyřídí se ne rozsudkem, nýbrž usnesením, plyne, že odvolání a dovolání je naprosto vyloučeno, poněvadž proti usnesení zákon jen rekurs (stížnost) připouští (§§ 461, 502 a cont. § 514 c. ř. s.); též žaloba o obnovu řízení (Wiederaufnahmsklage) místa nemá (§ 530 ein durch Urteil geschlossenes Verfahren) a restituci in integrum § 460 výslovně vylučuje. Vzhledem k tomu, že proti usnesení jen rekurs místo má, nedostane se spor do nejvyšší instance (sc. k nejvyššímu soudu § 4 j. n.), jestliže druhá stolice rekurs zamítne, poněvadž dle § 528 c. ř. s. rekurs proti srovnalým nálezům dvou nižších instancí je vyloučen, což o srovnalých rozsudcích dvou nižších stolic neplatí, ježto § 505 i v takovém případě dovolání (revisi) připouští, jenže jí účinek odkládací (effectum suspensivum) co do výkonu rozsudku odpírá.

III. Opatření prozatimní.

1. Již v žalobě může žalobce žádati o vydání zákazu novoty ve smyslu § 340 o. o. z. (o kteréž žádosti soud hned po vyřízení žaloby rozhodne bez slyšení odpůrce § 456 c. ř. s.). Je-li totiž držitel věci nemovitě neb věcného práva rušen vedením novostavby, díla vodního neb jiného díla nebo bouráním staré stavby neb jiného díla ve svých právech, může žádati za soudní zákaz této novoty, když se stavebník proti němu nezaopatřil dle předpisů soudního řádu.

Slovy »nach Vorschrift der allgemeinen Gerichtsordnung« míří § 340 o. o. z. na josefinský soudní řád z r. 1781. Dnes ovšem posuzovati sluší otázku tu dle nového řádu soudního. Dříve totiž mohl ten, kdo stavěti chtěl, pojistiti se proti domnělým nárokům osob třetích podáním žaloby vyzývací. Touto žalobou (které přiložiti slušelo plány zamýšlené stavby) žádal žalobce, by nařízeno bylo žalovaným domnělým interestům, by nároky své proti stavbě provedli, jinak že by jim uloženo bylo věčné mlčení a žalobci bylo dovoleno dle přiloženého plánu stavěti (§ 72 starého s. ř.). Nový soudní řád nezná instituce žalob vyzývacích, na místo nich zavedeny byly žaloby určovací hlavní a podružné, obě zase buď kladné neb záporné. Bude tudíž moci nastoupiti stavebník proti domnělým interestům zápornou žalobou určovací (sc. že jim nárok proti stavbě nepřísluší) (§ 228 c. ř. s.). Nepřísluší dále ohroženému držiteli právo žádati za zákaz novoty, když stavebník dle předpisů řádů stavebních žádal za udělení povolení k stavbě a zdánlivě rušený držitel se ke stavební komisi nedostavil, ač řádně a v čas byl obeslán aneb se sice dostavil, avšak námitek proti udělení povolení k stavbě nečinil (čl. XXXVII. uv. z. k c. ř. s.). Dle stavebních řádů musí totiž v případech, kde třeba povolení ke stavbě (pokud jde o novostavby, přestavby, přístavby a jinaké podstatné změny) příslušný úřad politický (co stavební) dříve než povolení udělí, naříditi komisi, ke které sluší sousedy a interesty řádně obeslati. Při komisi té mohou pak interesti námítky proti udělení povolení činiti.

Byly-li námitky vzneseny, pokusí se komise předkem o smírné jich odstranění, nezdaří-li se to, rozhodne o námitkách veřejnoprávních úřad politický sám, kdežto námitky soukromoprávné nutno odkázati na pořad práva. K vůli námitkám soukromoprávním nemusí však úřad politický udělení povolení odepřít a nemůže ani, jestliže povolení udělil, provádění stavby až do rozhodnutí soukromoprávního sporu zakázati, ovšem však může soud stavbu (z policejních a jinakých politických důvodů nezávadnou a dovolenou úřadem politickým) až do rozhodnutí věci zakázati a z pravidla má tak učiniti. Jen je-li zde patrné nebezpečí v prodlení neb složí-li stavebník přiměřenou jistotu, že věc uvede v dřívější stav a škodu nahradí a ohrožený držitel jistotu pro následky svého zákazu nesloží, lze prozatímní pokračování ve stavbě povolit (§§ 340—343 o. z. o. dv. dek. z 5. března 1787 č. 641 sb. z. s., § 30 živn. novely ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. z.).

2. Během řízení může soud připustiti (po případě proti složení přiměřené jistoty) prozatímní opatření exekučním řádem z 1896 (§ 382 ex. ř.). dovolená, je-li toho třeba k odvrácení naléhavého nebezpečí, bezprávného poškození neb je-li toho třeba k zamezení násilností neb k odvrácení nenahraditelné škody.

Byl-li podán rekurs proti konečnému usnesení (který arcíť co do výkonu usnesení účinku odkládacího [effectum suspensivum] nemá, § 524 c. ř. s.) a jde-li o opatření, jež výkonem usnesení dotknuta nebudou, posoudí první soudce volně, zda opatření taková do rozhodnutí rekursu mají býti v platnosti ponechána či zda mají býti zrušena (§§ 458, 525 c. ř. s.).

Rušení míru domovního a pozemního (§§ 83 trest. zák. a § 380 voj. trest. zák.). Dle práva římského příslušela actio injuriarum tomu, do jehož obydlí někdo násilným způsobem vnikl (qui domum suam vi introitam dicit). Dle staršího německého práva (zrcadla švábského a saského) ukládaly se na porušení práva domovního hrdelní tresty.

I. Dle práva rakouského dopouští se rušení práva domovního ten, kdo ozbrojen a násilně pomíjeje vrchnost vniká do cizího obydlí, aby spáchal násilí na osobě pána obydlí nebo jeho lidech domácích nebo na jeho statku. Výrazu »ozbrojen vniknouti« nelze, jak poznamenává Herbst, rozuměti v tom smyslu, že pachatel užije zbraně jako nástroje ke vniknutí do obydlí; z celé souvislosti § 83 jde naopak, že pachatel opatřuje se zbraní proto, aby mohl co nejrychleji provésti úmysl spáchatí násilí, a s druhé strany aby napadeného učinil úplně bezbranným. Neboť toliko větší nebezpečí, které vzniká ze zbraně pro obyvatele, přimělo zákonodárce k tomu, aby potrestal jako zločince toho, kdo ozbrojen vniká do cizího domu a porušuje tím mír domácích. Zločinu tohoto může se dopustiti i více shromážděných lidí avšak neozbrojených. Neboť není důvodu míti za to, že by zákon chtěl poskytnouti větší ochrany pokojné držbě nějakého volně ležícího pozemku než-li pokojné držbě domu s pozemkem spojeného. S náhledem tímto snáší se úplně stálá praxe dvoru kasačního (srv. nál. ze dne 5. února 1881 č. 11.737, ze dne 30. října 1885 č. 9156, ze dne 19. února 1887 č. 14001 a j. v.). »Vniknutím« jest též vynutí-li si kdo přístup neustupným obléháním a vyhrožováním k »ozbrojení« stačí i hůl (roz. ze dne 29. dubna 1882 č. 819, sb. č. 445). Rušení domovního míru může spáchatí i pronájemce tím, že svémocně dá vykliditi nájemníka, který bezprávně pokračuje v užívání obydlí (roz. ze dne 21. března 1881